

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100933

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-10-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-Зк/916 від 20.12.2023 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яшкіна Дар'я Дмитрівна

2. Daria Yashkina

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4454-4555

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 054

Назва наукової спеціальності: Соціологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Соціологія

Дата захисту: 30-11-2023

Спеціальність за освітою: Соціологія

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 2486

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 04, 04.51, 04.51.65, 04.51.67

Тема дисертації:

1. Стиль життя «соло» в умовах (пост)сучасності
2. «Solo-Living» Lifestyle in the Conditions of (Post)Modernity

Реферат:

1. Яшкіна Д. Д. Стиль життя «соло» в умовах (пост)сучасності. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 – соціологія. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, 2023. Дисертація присвячена комплексному дослідженню стилю життя «соло», який набуває популярності в багатьох розвинутих країнах світу. Актуальність зазначеної теми впливає з того, що кількість індивідів, які обирають життя наодинці, почала своє активне зростання упродовж останніх 20-ти років, що є сигналом суспільних перетворень та змін, проте це явище залишається малодослідженим у соціології. В роботі акцентується увага не на особах літнього віку, які проживають наодинці через втрату партнера (саме цій категорії присвячена більшість праць), а на молодших вікових категоріях, для яких життя наодинці є обраним стилем життя. Проблема полягає в тому, що попри наявність окремих праць щодо «життя соло» у різних напрямках досліджень, вони не концептуалізують це явище та не розглядають його як окремий стиль життя. Зростання популярності стилю життя «соло» може призводити до певних наслідків у різних сферах життєдіяльності (від

демографічної ситуації до ринку праці) – з одного боку. З іншого боку, носії стилю життя «соло» в силу того, що у суспільному уявленні вони часто протиставляються усталеним уявленням про сім'ю, можуть бути стигматизовані та, в окремих випадках, дискриміновані. В рамках даної роботи було проаналізовано та впорядковано теоретико-методологічні доробки, що присвячені теорії індивідуалізації. Саме процеси індивідуалізації стають ключовими для появи нового стилю життя – стилю життя «соло». В рамках першого розділу було розглянуто сучасну теорію індивідуалізації та її зв'язок із формуванням нових стилів життя. Відповідно, розглянуто стилежиттєвий підхід до вивчення соціальної реальності, що слугувало базисом для дослідження життя «соло» як стилю життя. Досліджено фактори формування стилю життя «соло», а саме: цифрові технології, зміна уявлень про сім'ю, ринкова економіка та капіталістичний устрій життя, зменшення можливостей для приватності, посилення ролі економіки події, міграція, людські катастрофи. Задля уникнення термінологічної плутанини в першому розділі також проведено аналіз та структурування суміжних термінів, що використовуються в соціальних науках для позначення окремих елементів стилю життя «соло» або явищ, які асоціюються із життям «соло», але фактично можуть бути не притаманними його носіям (соціальна ізоляція, самотність). Таким чином, після проведення аналізу, впорядкування та розмежування була проведена концептуалізація та визначення стилю життя «соло». Другий розділ дисертації присвячений розгляду соціокультурного контексту стилю життя «соло». Базуючись на світовій мапі цінностей та теорії постматеріалізму Роналда Інглхарта, досліджена відповідність розповсюдження поодиноких домогосподарств (як базової характеристики стилю життя «соло») ціннісним орієнтаціям, притаманним різним країнам. Після чого в рамках розділу проведено огляд літератури, який дозволив визначити напрями досліджень та методології дослідження життя «соло». Оскільки в різних країнах та регіонах дослідники розглядають таку практику проживання наодинці у різних термінах та підкреслюють різні особливості такого проживання, було розглянуто кейси країн та регіонів, де життя «соло» вважається найбільш розповсюдженим: країни Європи та три країни Азії. Стиль життя «соло» різниться як в залежності від історії країни та/або регіону, так і у способах його реалізації (так, наприклад, створення романтичних стосунків більш радикально заперечується в Кореї, ніж у європейських країнах). Проте економічний фактор є базовим і впливає на вибір життя без сім'ї в різних соціокультурних середовищах – від економічної спроможності жити «соло» до економічної нездатності утримувати сім'ю. Проведений аналіз демонструє приклади, яким чином формується стиль життя «соло» в залежності від різних факторів формування, так, розглянуто приклад із війнами та неуспішними соціальними політиками держав. Третій розділ представляє собою дослідження стилю життя «соло» в Україні. Попередній аналіз вітчизняної літератури продемонстрував, що життя «соло» з'являється як предмет досліджень переважно в психології, а соціологічна наука не має даних про таку категорію населення. Отже, першим етапом дослідження зазначеного стилю життя було пілотне опитування, що розглядало загальні суспільні уявлення про стиль життя «соло» та суспільне ставлення до його носіїв. Наступним етапом було проведення якісного дослідження самих носіїв стилю життя «соло» з використанням методу напівструктурованого інтерв'ю. Метою даного етапу було визначення характеристик та особливостей стилю життя «соло» в сучасній Україні, в тому числі під час повномасштабного вторгнення Російської Федерації. В рамках дослідження окремо були досліджені носії стилю життя «соло», які вимушені були покинути Україну.

2. Thesis submitted for obtaining the Doctor of Philosophy degree, Speciality 054 Sociology. V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, 2023. The thesis is devoted to a comprehensive study of the «solo-living» lifestyle, which is gaining popularity in many developed countries. The relevance of this topic stems from the fact that the number of individuals who choose to live alone has begun to grow rapidly over the past 20 years. It is a signal of social transformations and changes, but this phenomenon remains poorly studied in ukrainian sociology. This paper focuses not on older people who live alone due to the loss of a partner (this is the category that most studies focus on), but on younger age groups for whom living alone is a chosen lifestyle. The problem is that, on the one hand, despite the existence of separate works on «Living alone» in different areas of research, they do not conceptualize this phenomenon and do not consider it as a separate lifestyle. The growing popularity of the «solo-living» lifestyle can have certain consequences in various spheres of life (from the demographic situation to the

labor market), on the one hand. On the other hand, due to the fact that in the public perception they are often opposed to the established ideas of the family, the representatives of the «solo-living» lifestyle may be stigmatized and, in some cases, discriminated. This paper analyzes and organizes the theoretical and methodological works on the theory of individualization. It is the processes of individualization that are becoming key to the emergence of a new lifestyle - the «solo-living» lifestyle. In the first section, the modern theory of individualization and its connection with the formation of new lifestyles are considered. Accordingly, the lifestyle approach to the study of social reality is considered, which served as the basis for the study of «solo-living» as a lifestyle. The factors of formation of the «solo-living» lifestyle are investigated: digital technologies, changing ideas about the family, market economy and capitalist way of life, reduced opportunities for privacy, increasing role of gig-economy, migration, disasters. In order to avoid terminological confusion, the first section also analyzes and structures related terms used in the social sciences to refer to certain elements of the «solo-living» lifestyle or phenomena that are associated with the «solo-living» lifestyle but may not actually be inherent in its carriers (social isolation, loneliness). Thus, after analyzing, organizing, and delimiting, the conceptualization and definition of the «solo-living» lifestyle was carried out. The second chapter of the thesis is devoted to the socio-cultural context of the «solo-living» lifestyle. Based on the World values map and Ronald Inglehart's theory of postmaterialism, the author examines the correspondence between the spread of one-person households (as the basic characteristic of the «solo-living» lifestyle) and the value orientations inherent in different countries. After that, the section reviews the literature, which allowed us to identify areas of research and methodologies for studying solo living. The «solo-living» lifestyle differs both in the history of the country and/or region and in the ways it is realized (for example, the formation of romantic relationships is more radically rejected in the Republic of Korea (South Korea) than in European countries). The economic factor is basic and influences the choice of living without a family in different socio-cultural environments - from the economic ability to live solo to the economic inability to support a family. The analysis demonstrates examples of how the «solo-living» lifestyle is formed depending on various factors of formation, for example, wars and unsuccessful social policies of states is considered. Based on the results obtained in the previous chapters, the third chapter is a study of the «solo-living» lifestyle in Ukraine. A preliminary analysis of the national literature has shown that «solo-living» appears as a subject of research mainly in psychology, while sociological science has no data on this category of the population. The first stage of the study of this lifestyle was a pilot survey that examined general public perceptions of the «solo-living» lifestyle and public attitudes toward its adopters. The next step was to conduct a qualitative study using the semi-structured interview method. The purpose of this stage was to determine the characteristics and peculiarities of the «solo-living» lifestyle in modern Ukraine, including the period during the full-scale invasion of the Russian Federation. The scientific novelty of the results obtained is that the thesis is the first scientific work in the national sociological science that provides a theoretical generalization of approaches to the study of solo living and solves an important scientific task - the study of the solo-lifestyle in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Yashkina, D. (2020). Heuristic Potential of Emotional Labor Concepts, Trust and Public Space in the Study of Solo-Living. *Ukrainian Society*, 2020(1), 41-51. <https://doi.org/10.15407/socium2020.01.041>

- Muradyan, O., Yashkina, D. (2020). A Study of Solo-Livers in Eastern Asia: An Eye on Japan, China and South Korea. Sociological Studios, 2(17), 76–84. <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2020-02-76-84>
- Мурадян, О. С., Яшкіна, Д. Д. (2021). Дослідження життя соло в країнах Північної та Південної Європи. Соціологічні студії, 1 (18), 49–57. <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2021-01-49-57>
- Яшкіна Д. Д. (2021). Життя соло під час пандемії covid-19: міжнародний досвід соціологічних досліджень. Український соціологічний журнал, (25), 49–60. <https://doi.org/10.26565/2077-5105-2021-25-05>
- Yashkina, D. (2022). Solo Living outside Home: Case of Ukrainian Migrants. Sociological Studios, 2(21), 33–41. <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2022-02-33-41>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U109814

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мурадян Олена Сергіївна
2. Olena Muradyan

Кваліфікація: к. соц. н., доц., 22.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0990-9635

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ташченко Анна Юріївна
2. Anna Tashchenko

Кваліфікація: к. соц. н., 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6038-7337

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дембіцький Сергій Сергійович

2. Serhii Dembitskyi

Кваліфікація: д. соц. н., 22.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7958-3557

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут соціології Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 02030293

Місцезнаходження: вул. Шовковична, буд. 12, Київ, 01021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яцина Олена Федорівна

2. Olena Yatsyna

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0053-4814

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сорока Юлія Георгіївна

2. Yuliia Soroka

Кваліфікація: д. соц. н., доц., 22.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4158-1636

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Голіков Олександр Сергійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Голіков Олександр Сергійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна